

DOKTOR ALICJA STĘPNIEWSKA

(10 IV 1945 - 9 II 2016)

POLONISTKA PROPAGATOREM MYŚLI OJCÓW KOŚCIOŁA

Alicja Teresa Stępniewska, przez ponad 30 lat (1982-2012) pracownik Międzywydziałowego Zakładu Badań nad Antykiem Chrześcijańskim KUL i sekretarz Redakcji „Vox Patrum”, a wcześniej przez 10 lat (1971-1981) pracownik Międzywydziałowego Zakładu Leksykograficznego Encyklopedii Katolickiej. Urodzona 10 IV 1945 r. w Chełmie Lubelskim w rodzinie wojskowo nauczycielskiej jako córka Anatola i Aliny z domu Osmulskiej. Szkołę podstawową ukończyła w rodzinnym mieście, podobnie jak i szkołę średnią (1960-1964) w znanym z wysokiego poziomu i tradycji patriotycznych I Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Czarnieckiego, gdzie wielki wpływ na jej formację duchową wywarli przyjaciele rodzinnego domu – polonistka Zofia Książek i świątobliwy prefekt ks. Zygfryd Berezecki. Będąc od początku słabowitego zdrowia, zmuszona była w klasie maturalnej poddać się trudnej i rzadkiej, jak na owe czasy (1964), poważnej operacji serca w Międzylesiu w Warszawie, co się wiązało z długim pobylem w odległym szpitalu i późniejszymi rehabilitacjami w różnych stronach Polski. Po maturze, mimo wymarzonych studiów medycznych, których nie mogła podjąć ze względu na brak odpowiedniego zdrowia, rozpoczęła (1965) studia polonistyczne na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, ukrywając w miarę możliwości swoje dolegliwości zdrowotne. Studia te ukończyła jednak w należyтым czasie (1970) obroną pracy magisterskiej *O latynizmach w polskim przekładzie (1510) autorstwa Leonarda z Bończy „Historii Aleksandra Wielkiego, króla macedońskiego”*, napisanej pod kierunkiem prof. dra Tadeusza Braterskiego. Po studiach, prawie przez rok (1 IX 1970 - 31 V 1971) pracowała w miejscowym Muzeum Państwowym w Chełmie na stanowisku młodszego asystenta, odpowiadając głównie za źródła nauk pomocniczych historii (za numizmatykę i sfragistykę) oraz pion oświatowy i bibliotekę w działach etnografii, archeologii i sztuki, skąd odeszła na własną prośbę, by podjąć pracę w Lublinie na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Międzywydziałowym

Zakładzie Leksykograficznym Encyklopedii Katolickiej (od 1 XI 1971), najpierw tymczasowo na stanowisku asystenta dokumentacji naukowej, a potem dokumentalisty (od 1 IX 1975 – młodszego, od 1 XII 1975 – zwykłego, a od 1 IX 1977 – starszego); jej głównym zadaniem była adiustacja stylistyczna i redakcja nadsyłanych haseł oraz ich pisanie.

Mieszkając i pracując w Lublinie nie zadowolala się jednak tylko pracą zakładową i nie zaniechała dalszego kształcenia się, ale zaraz w pierwszym roku pracy (1971) ukończyła organizowany na KUL-u kurs edytorski, a potem rozpoczęła dalsze studia i seminarium doktoranckie przy I Katedrze Filologii Klasycznej u prof. dr Janiny Pliszczyńskiej, która zaproponowała jej temat do opracowania wpływu eposów Homera na strukturę mickiewiczowskiego *Pana Tadeusza*; z tej ostatniej inicjatywy nie były jednak zadowolone i zainteresowane ani władze Zakładu ani Uniwersytetu, nie udzielając jej z tego powodu żadnych ulg, zwolnień czy stypendiów. Gdy pod koniec lat 70-tych stan jej zdrowia coraz bardziej się pogarszał (częste omdlenia w pracy lub w drodze do pracy), zwracała się kilka razy do władz uczelni z prośbą, by mogła do pracy przyjeżdżać godzinę później (gdy autobusy są już mniej zatłoczone), a zaległe godziny odpracowywać w późniejszym czasie w domu, sekretarz naukowy Redakcji Encyklopedii Katolickiej ks. dr R. Łukaszyk doceniając solidność i wartość jej pracy popierał na podaniach jej prośby, pisząc m.in.: „P. A. Stepniewską cechuje bardzo znamienna dla jej charakteru sumienność w pracy, co jest wystarczającym pewnikiem, że jej zajęcia w domu po przerwie poobiedniej nie będą zaniedbywane, Zatrzymanie jej na etacie jest konieczne z racji jej wnikliwych zmian adiustacyjnych w tekstach encyklopedycznych, a jednocześnie dla zachowania równowagi psychicznej jej osobowości. Proszę więc o wyrażenie zgody” (na podaniu z 20 IX 1977 r. – Archiwum KUL, A-1087); „Wyrażam zgodę, ponieważ mgr A. Stepniewska spełnia wzorowo obowiązki związane z adiustacją redakcyjną tekstów encyklopedycznych, wprowadzając do nich bardzo sensowne wyrażenia..., a w razie natężenia prac p. Stepniewska gotowa jest służyć pomocą, pracując według stawek za zajęcia zlecone” (na podaniu z 17 III 1978 r. z prośbą o kilkumiesięczny bezpłatny urlop zdrowotny). Gdy tego rodzaju prośby co jakiś czas się powtarzały, ks. Rektor KUL prof. dr hab. Albert Krapiec dnia 16 grudnia 1980 r. zgodził się na okres trzech miesięcy (1 I - 31 III 1981 r.) na rozpoczynanie przez nią pracy o godz. 9.00 i wykonywanie jej w domu w wymiarze 2,5 godziny dziennie, zobowiązując ją jednak równocześnie do wszczęcia starań o przyznanie renty inwalidzkiej lub zdrowotnej, a dopiero po jej przyznaniu, ponowne ewentualne zatrudnienie w Zakładzie na dotychczasowym stanowisku na pół etatu.

W tym czasie akurat w Międzywydziałowym Zakładzie Badań rodził się i krystalizował pierwszy polski periodyk patrystyczny „Vox Patrum” (na razie skrycie, bez jakichkolwiek znamion czasopisma, by nie zrażać cenzury, która każdy jego tekst kontrolowała, ale zawsze z dopiskiem: „do wewnętrznego użytku”), i potrzebny był jakiś obyty z adiustacją stylistyczną i redagowaniem

tekstów do druku pracownik, tym bardziej, że jedna z pracownic Zakładu przeszła na dłuższy urlop macierzyński. Wówczas to kierownik pracowni Zakładu Antyku Chrześcijańskiego i redaktor tworzonego periodyku ks. dr S. Longosz w porozumieniu z jego dyrektorem prof. dr hab. B. Filarską zwrócił się z prośbą (18 I 1982) do ks. Rektora KUL o wyrażenie zgody na przejście mgr A. Stępniewskiej z Zakładu Leksykograficznego Encyklopedii Katolickiej do Zakładu Badań nad Antykiem Chrześcijańskim i czasowe jej zatrudnienie na okres urlopu macierzyńskiego mgr Ewy Tatar-Próchniak. Ksiądz Rektor KUL zgodził się na tę propozycję i zatrudnił mgr A. Stępniewską w Zakładzie Antyku Chrześcijańskiego czasowo od 1 II 1982 r. do 31 III 1983 r., a gdy mgr E. Tatar-Próchniak przedłużyła swój urlop macierzyński (do 1985 r.), dalej na ten okres na dotychczasowym stanowisku starszego dokumentalisty.

Do zadań nowo zatrudnionej w Zakładzie Badań nad Antykiem Chrześcijańskim należało: adiustacja stylistyczna, przygotowywanie do druku i korekta wszystkich nadsyłanych do publikacji w „Vox Patrum” tekstów, sporządzenie kartoteki ok. 500 prenumeratorów i prowadzenie korespondencji z nimi, a także kolportaż czasopisma, oraz katalogowanie książek w podręcznej bibliotece zakładowej. W międzyczasie nadal pracowała nad ukończeniem swego doktoratu. Sprawa się jednak bardzo skomplikowała, bo w tym czasie zmarła (1982) od kilku lat obłożnie chora jej promotorka prof. dr Janina Niemirska-Pliszczyńska. Nowym promotorem prawie już ukończonej pracy doktorskiej zgodził się być prof. dr hab. Ireneusz Opacki z Uniwersytetu Śląskiego, który bez większych zmian przyjął dysertację pt. *Homerycka struktura „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza*. Jej obrona, przy wysokich ocenach recenzentów (prof. Z. Nowak, prof. H. Podbielski) odbyła się 19 IX 1983 r. w Sosnowcu, Rada zaś Wydziału Filologicznego UŚ zatwierdziła decyzję członków Komisji Doktorskiej 21 IX 1983 r., nadając A. Stępniewskiej stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa. Gdy pod koniec 1983 r. zrezygnował z pracy w Zakładzie Antyku Chrześcijańskiego mgr Andrzej Malinowski, przenosząc się do lektoratów, na zwolniony przez niego etat zatrudniona została na czas nieokreślony (od 31 III 1985 r.), za zgodą ks. Rektora prof. Piotra Hemperka, na stanowisku starszego dokumentalisty już dr Alicja Stępniewska, nie przewidując, że w tym miejscu przyjdzie jej pracować ponad 30 lat.

W swojej pracy nie ograniczała się ona jednak tylko do zajęć zakładowych, ale w miarę swych zdrowotnych możliwości uczestniczyła również czynnie wraz ze współpracownikami Zakładu (A. Malinowskim i ks. S. Longoszem) w ogólnopolskich spotkaniach naukowych zarówno poza Lublinem, jak m.in. w dwóch międzynarodowych kongresach *Musica Antiqua Europae Orientalis*, organizowanych pod patronatem UNESCO w Bydgoszczy: w VI (7-10 IX 1982) z referatem pt. *Funkcja muzyki w poezji Homera* i w VII (10-13 IX 1985) z prelekcją pt. *Rola muzyki w Biblii*, czy też w sympozjum mickiewiczowskim w Katowicach (14 XII 1984) z referatem: *Rola kategoryzmu rozpoznania w „Panu Tadeuszu” Adama Mickiewicza*, jak również na ogólnopolskich

sympozjach organizowanych w Lublinie przez Zakład, jak np. podczas sympozjum o małżeństwie i rodzinie w starożytności chrześcijańskiej (24-25 XI 1985) z referatem: *Wychowanie dziewcząt w pedagogice św. Hieronima*, czy podczas sympozjum o działalności charytatywnej starożytnego Kościoła (27-29 X 1992) z referatem: *Działalność charytatywna rzymskich patrycjuszek w relacji św. Hieronima*. Od czasu do czasu uczestniczyła też w spotkaniach Komisji Badań nad Antykiem Chrześcijańskim, czy także w dorocznych spotkaniach Sekcji Patrystycznej przy Komisji ds. Nauki Katolickiej Konferencji Episkopatu Polski, do których należała. W tym też czasie razem z pracownikami Redakcji Encyklopedii Katolickiej wzięła udział w pielgrzymce do Rzymu (20-29 X 1983) i w spotkaniu z papieżem Janem Pawłem II (23 X 1983) oraz wręczeniu mu pierwszych czterech opublikowanych zeszytów „Vox Patrum” z dedykacją: „Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II cztery początkowe zeszyty tworzącego się pierwszego polskiego periodyku patrystycznego z prośbą o błogosławieństwo – członkowie Zespołu Redakcyjnego”, na co Ojciec Święty odpowiedział: „Błogosławie wam, wydawajcie dalej”. Cieszyła się bardzo z tego bezpośredniego osobistego spotkania z papieżem, z którym mogła zamienić kilka słów, co bardzo przeżyła, a później podczas choroby, żywiła do niego gorące nabożeństwo.

Obok biurowej pracy zakładowej, próbowała również wypowiadać się na tematy naukowe, owocem czego jest niemała, jak wskazuje umieszczona niżej bibliografia, liczba jej różnorodnych publikacji. Swoje zaś zainteresowania naukowe skupiała głównie na problematyce mickiewiczowskiej, na recepcji antyku chrześcijańskiego w literaturze polskiej, na wczesnochrześcijańskim wychowaniu dziewcząt, a w ostatnich latach – na roli i działalności żeńskiej inteligencji wczesnochrześcijańskiej, zwłaszcza matek Ojców Kościoła. Sposób zaś jej wypowiadania się na ten temat jest równie bogaty, jak i różnorodny: czyniła to w postaci książek (2), czy artykułów naukowych (26) lub popularno-naukowych (5), w postaci haseł encyklopedycznych (27), recenzji (5), sprawozdań (4), biogramów (2), czy redagowania i przygotowywania do druku innych publikacji (5). W pracy była wyjątkowo solidna i odpowiedzialna: cokolwiek wychodziło z jej rąk, było zawsze dokładnie sprawdzone i poprawnie wyrażone, wszystko to uzasadniało fakt, iż pod koniec lat 90-tych, gdy Rektorem KUL był ks. prof. dr hab. Stanisław Wielgus, który dobrze znał i umiał docenić pracę redaktorską, awansowano ją do pionu naukowego, najpierw na stanowisko asystenta naukowego (1 IV 1997), a cztery lata później na stanowisko adiunkta naukowego (1 X 2001), co oczywiście zaowocowało nie tylko nieco wyższym stałym wynagrodzeniem, ale i różnymi zauważanymi jubileuszowymi lub indywidualnymi nagrodami i wyróżnieniami (np. w roku 2006 za 35 lat pracy, a w roku 2011 za 40 lat pracy w KUL).

Miała też niemałe zasługi w organizowaniu i budowaniu Lubelskiej Rodziny Katyńskiej. Wśród zamordowanych, głównie w Katyniu, przez NKWD polskich oficerów, znalazł się bowiem również jej dziadek ze strony matki – Stefan Osmulski (1899-1940), który zgłosiwszy się w 1918 r. na ochotnika do

wojska, najpierw walczył z Ukraińcami, a w 1920 r. z bolszewikami, potem pracował w wywiadzie, ćwiczył i przygotowywał oddziały ochrony pogranicza, a w ostatnich latach przed wojną w randze kapitana (od 1937) był komendantem powiatowym PW i WF placówki granicznej we Włodawie, wielokrotnie za zasługi i działalność niepodległościową odznaczony (m.in. Brązowym, Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi; Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921; Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości; Brązowym i Srebrnym Medalem za Długoletnią Służbę, a pośmiertnie w 1985 r. przez polski rząd w Londynie – Krzyżem Kampanii Wrześniowej), w czasie wojny jako dowódca 2. kompanii II batalionu walczył najpierw pod Krasnymstawem z Niemcami, a potem na froncie białorusko-ukraińskim dostał się do niewoli i według opublikowanej w 1994 r. tzw. „listy ukraińskiej” został zamordowany przez NKWD w nieznanym dotąd miejscu na Ukrainie; żona zaś jego, nauczycielka Władysława, Wilnianka, również patriotka, gorąca zwolenniczka tradycji Józefa Piłsudskiego, a w czasie wojny sanitariuszka. Alicja zawsze była z nich dumna, a wychowywana w skrywanej za czasów komunistycznych domowej tradycji patriotycznej, starała się utrwać i na wszelki możliwy dla siebie sposób pielęgnować ich pamięć, pasjonując się zawsze wszelkimi, zwłaszcza odtwarzanymi przedwojennymi uroczystościami wojskowymi, które lubiła oglądać w telewizji, w swojej zaś bibliotece domowej na naczelnym miejscu przechowywała ozdobnie oprawiony wielotomowy komplet pism Pułkownika. Gdy na początku lat 90-tych zaczęto ponownie przywracać pamięć i odsłaniać groby katyńskie oraz przeprowadzać identyfikację pomordowanych, zbierała od niektórych rodzin lubelskich informacje do tworzonej również z jej inicjatywy Lubelskiej Listy Katyńskiej, dla której zredagowała 37 biogramów (*Lubelska Lista Katyńska. Księga pamięci Lubelskiej Rodziny Katyńskiej*, red. A. Winiarz, Lublin 1997, Wydawnictwo UMCS, s. 371-373: biogram dziadka). Współdziałała także w budowie symbolicznej mogiły katyńskiej na cmentarzu wojennym przy ul. Białej w Lublinie, gdzie na jednej ze spiżowych tablic umieszczono również nazwisko jej dziadka Stefana Osmulskiego, uczestnicząc również osobiście w jej poświęceniu dokonany przez ich pośmiertnego kapelana ks. Zdzisława Peszkowskiego; podobnie przy odsłonięciu Pomnika Katyńskiego przy ul. Głębokiej w Lublinie. Zabiegała również o to, by i jej dziadkowi kapitanowi Stefanowi Osmulskiemu posadzono „katyński dąb pamięci”, czego dokonano (18 IV 2012) na dziedzińcu V Zespołu Szkół im. Jana Pawła II przy ul. Elsnera 5 w Lublinie; jemu też ufundowała symboliczny grobowiec na cmentarzu przy ul. Lipowej w Lublinie, w którym obok niego zechciała być pochowana.

Przez całe swe życie była człowiekiem cierpienia, w związku z czym cokolwiek czyniła, wiązało się to zawsze z wielkim wysiłkiem i wyrzeczeniem, a nierzadko również pomocą innych. Obok dolegliwości sercowych, które po operacji z latami się powiększały, wnet po doktoracie dowiedziała się o swej chorobie nowotworowej, co się wiązało z kolejną poważną operacją

w Warszawie oraz późniejszymi przykrymi naświetleniami i szpitalnymi kontrolami onkologicznymi w Lublinie, a 7 lat przed śmiercią zdiagnozowano u niej bardzo wysoki stopień osteoporozy, co znów skutkowało trudnościami, a pod koniec prawie niemożliwością samodzielnego poruszania się. Zmarła 9 II 2016 r. w Lublinie po kilkunastodniowym pobycie w szpitalu (zob. wyżej *Pogrzeb śp. dr Alicji Stepniewskiej*, s. 685-687). Mimo słabego zdrowia i tych dolegliwości, które w miarę możliwości starała się zawsze ukrywać, dzięki swemu uporowi, pracowitości i wytrwałości, dokonała w swym życiu, jak widać, stosunkowo wiele, pozostawiając po sobie również piękny i niemały patrystyczny ślad, za który zarówno my koledzy z Zakładu i Redakcji „Vox Patrum”, jak i polscy badacze antyku chrześcijańskiego z pamięcią w modlitwie pozostajemy jej bardzo wdzięczni.

DOROBEK PISEMNY

I. Książki

1. *Mickiewicz w kregu Homera. Struktura epicka „Pana Tadeusza”*, Lublin 1998, Redakcja Wydawnictw KUL, ss. 200.
  - rec. K. Szczerbowska, *Mickiewicz spotkał Homera*, „Życie” 1998, nr 294 (16 XII).
  - rec. H. Wójtowicz, RH 47 (1999) z. 3, 123-124.
2. *Matki Ojców Kościoła*, Lublin 2015, Wydawnictwo KUL, ss. 162.
  - rec. M. Starowieyski, *Le madri dei Padri della Chiesa*, OCP 81 (2015) 531.
  - rec. M. Starowieyski, *Les mères des Pères de l'Église*, AnBol 134 (2016) 253.

II. Artykuły

A. NAUKOWE

1. *Funkcja muzyki w poezji Homera*, w: *Musica Antiqua*, VI, Bydgoszcz 1982, 447-463.
2. *Rola muzyki w Biblii*, w: *Musica Antiqua*, VII, Bydgoszcz 1985, 361-378.
3. *Wychowanie rodzinne dziewcząt w pedagogice św. Hieronima*, VoxP 5 (1985) t. 8-9, 151-176; przedruk w: *Pedagogika katolicka. Zagadnienia wybrane*, red. A. Rynio, Lublin – Stalowa Wola 1999, 313-332.
4. *Męczennicy wczesnochrześcijańscy w „Wykładach lozańskich” Adama Mickiewicza*, VoxP 6 (1986) t. 10, 183-202.
5. *Czy łacińscy Ojcowie Kościoła znali tragediopisarzy greckich*, VoxP 6 (1986) t. 11, 607-626.
6. *Ks. Hugo Kołłątaj o autorach wczesnochrześcijańskich*, VoxP 6 (1986) t. 11, 769-774.
7. *Antyk chrześcijański w kapliczkach przydrożnych*, VoxP 7 (1987) t. 12-13, 383-404.

8. „Gdzie ty, tam i on”. *Sen św. Moniki, matki św. Augustyna (Conf. III 11, 19-20)*, VoxP 8 (1988) t. 14, 125-132.
9. *Międzywydziałowy Zakład Badań nad Antykiem Chrześcijańskim*, VoxP 9 (1989) t. 16, 377-383.
10. *Latynizmy w polskim przekładzie „Historii Aleksandra Wielkiego”*, VoxP 10 (1990) t. 19, 835-848.
11. *Zainteresowania antyczne Adama Mickiewicza*, VoxP 10 (1990) t. 19, 859-866.
12. „*Iliada*” i „*Odyseja*” podstawą teoretycznych założeń eposu w estetyce romantyzmu (A. Mickiewicz, G.W.F. Hegel), „*Meander*” 50 (1995) 127-132.
13. *Delimitacje w inwokacjach „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza*, „*Meander*” 50 (1995) 361-370.
14. *Analiza homeryckiej struktury rozpoznawania w poematach Adama Mickiewicza („Grażyna”, „Konrad Wallenrod”)*, RH 43 (1995) z. 3, 71-99.
15. *Bezcenny skarb nadziei. O „Panu Tadeuszu” w 160. rocznicę pierwszego wydania*, „*Akcent*” 16 (1995) nr 1, 210-217.
16. *Rola kategorii „anagnorismós” w strukturze homeryckiej „Pana Tadeusza”*, RH 44 (1996) t. 3, 285-313.
17. *Książd Profesor Emil Stanula. Życie i działalność*, VoxP 17 (1997) t. 32-33, 7-14.
18. *Nie zrealizowana powieść Henryka Sienkiewicza o Julianie Apostacie*, VoxP 17 (1997) t. 32-33, 391-397.
19. *Maryja w twórczości Grzegorza z Nareku*, VoxP 21 (2001) t. 40-41, 111-126.
20. *Żeński klub inteligencji chrześcijańskiej na rzymskim Awentynie IV wieku*, VoxP 22 (2002) t. 42-43, 261-293.
21. *Św. Sylwia – matka papieża Grzegorza Wielkiego*, VoxP 23 (2003) t. 44-45, 363-373.
22. *Św. Emmelia – matka Bazylego Wielkiego i Grzegorza z Nyssy*, VoxP 25 (2005) t. 48, 67-77.
23. *Książd profesor Stanisław Longosz: filolog – patrolog – dydaktyk – założyciel i redaktor „Vox Patrum”*, VoxP 28 (2008) t. 52/1, 25-38.
24. *Św. Nonna – matka Grzegorza z Nazjanzu w jego twórczości poetyckiej*, VoxP 28 (2008), t. 52/2, 1039-1047.
25. *Sędziwi ojcowie – Laertes i Priam w eposach Homera*, VoxP 31 (2011) t. 56, 61-72.
26. *Antuza – matka św. Jana Chryzostoma w świetle starożytnych źródeł*, VoxP 32 (2012) t. 57, 586-600.

B. POPULARNO-NAUKOWE

1. *Prof. dr Janina Niemirska-Pliszczyńska nie żyje*, VoxP 2 (1982) t. 3, 505-513.

2. *20 lat minęło [istnienia Zakładu]*, „Przegląd Uniwersytecki” 1 (1989) nr 2, 15.
3. *Ratować braci w nieszczęściu. Franciszkańki z Chicago w Polsce*, „Słowo Powszechne” 45 (1991) nr 80, 10.
4. *Czytać przyrodę jak Pismo Święte*, „Przegląd Uniwersytecki” 4 (1992) nr 3, 16.
5. *Antyk chrześcijański*, „Przegląd Uniwersytecki” 13 (2001) nr 3, 30.

III. Hasła w *Encyklopedii Katolickiej*

1. *Cegłów*, EK II, Lublin 1976, 1384-1385.
2. *Chelm* (współautor Z. Starnawski), EK III, Lublin 1979, 109-112.
3. *Chelmska* (współautor E. Piszcz), EK III 137.
4. *Chodecz*, EK III 204.
5. *Cholopienicze*, EK III 215.
6. *Chruślin*, EK III 293.
7. *Chynów*, EK III 439.
8. *Ciechanowiec*, EK III 462.
9. *Cieszyn* (współautor M. Kunowska-Porębna), EK III 484-487.
10. *Czartorysk*, EK III 768.
11. *Czelin*, EK III 831-832.
12. *Czereja*, EK III 834.
13. *Czersk*, EK III 838-839.
14. *Czerwonogród*, EK III 841-842.
15. *Czetwertnia*, EK III 848.
16. *Czortków*, EK III 922.
17. *Darłowo*, EK III 1027.
18. *Dąbrowa Tarnowska*, EK III 1059.
19. *Dermań*, EK III 1187.
20. *Dębica*, EK III 1230-1231.
21. *Dębno (tarnowskie)*, EK III 1233.
22. *Dębno (krakowskie)*, EK III 1233.
23. *Dobczyce*, EK III 1364.
24. *Drawsko Pomorskie*, EK IV, Lublin 1983, 199.
25. *Drohiczyn nad Bugiem* (współautor G. Sosna), EK IV 224-225.
26. *Druja*, EK IV 229-230.
27. *Filareci*, EK V, Lublin 1989, 189-192.

IV. Recenzje

1. Św. Metody z Olimpu, *Uczta*, tłum. S. Kalinkowski, PSP 24, 27-108, Warszawa 1980 – VoxP 1 (1981) t. 1, 85-88.

2. Atenagoras z Aten, *Prośba za chrześcijanami. O zmartwychwstaniu umarłych*, tłum. S. Kalinkowski, Warszawa 1985, Wydawnictwo PAX – VoxP 5 (1985) t. 8-9, 595-394.
3. M. Daniluk – K. Klauza, *Podręczna encyklopedia instytutów życia konsekrowanego*, Lublin 1994, Redakcja Wydawnictw KUL – VoxP 10 (1990) t. 19, 971-972.

V. Sprawozdania

1. *Rok Benedyktyński w Polsce*, VoxP 2 (1982) t. 2, 109-119.
2. *Symposium Damazjańskie. 1600-lecie śmierci św. Damazego papieża* (Lublin, KUL, 21 V 1984), VoxP 4 (1984) t. 6-7, 460-465.
3. *Symbol Apostolski w nauce i sztuce pierwszego tysiąclecia* (Lublin, KUL, 23-24 XI 1995), VoxP 13-15 (1992-1995), t. 24-29, 684-691.
4. *Indeks do polskiego przekładu „Listów” Grzegorza Wielkiego* (współautor E. Tatar-Próchniak), tłum. J. Czuj, I-IV, Warszawa 1954-1955, Wydawnictwo PAX, VoxP 10 (1990) t. 18, 461-540.

VI. Opracowania redakcyjne

1. Sergiusz Riabinin, *Chodzić po ziemi jak po świątyni. Poezje* (wybór, wstęp i opracowanie A. Stępniewska), Rzym 1988, ss. 158.
2. Pacyfik A. Dydycz, *Tą samą drogą. Wybór kazań z lat 1981-1988* (opracowanie i redakcja A. Stępniewska), Rzym 1989, ss. 328.
3. Pacyfik A. Dydycz, *Niosąc ziarno na zasiew. Konferencje, kazania, wspomnienia, świadectwa* (wstęp i opracowanie A. Stępniewska), Rzym – Lublin 1992, ss. 335.
4. Sergiusz Riabinin, *Bo świat jest Bożym listem. Religijne wiersze badacza przyrodnika* (wybór i opracowanie A. Stępniewska), Niepokalanów 1996, ss. 82.
5. *Lubelska lista katyńska* (opracowanie redakcyjne 37 biogramów A. Stępniewska), Lublin 1997, Wydawnictwo UMCS, ss. 427.

ks. Stanisław Longosz – Lublin

